

VI '09

Bielske opisy dokumentów
- 1892 r. A. G. G. G.

Kulesza Władysław

80-462 Gdańsk - Wrzeszka

Chojnice
TOW. "Gr. P."

++ M. Kroplewski Edmund

M-491/1125 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Proplewski Edmund.....

J: A-491/1123 Pom.....

Chojnice 1019 G. Pom'.....

I./1. Relacja *lc. 15. 1-2*

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację *lc. 15. 1*

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja —

.....
.....
.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne *lc. 7*

VI. Fotografie *brak*

1./1. Delaja - Kropiewski Edmund

Władysław Gulecy o konspiracyjnej
działalności Edmunda Kropiewskiego
spisane 20.02. 1991r.; rękopis, oryg.

ku. 1 str. 1-2

Urodził się 24 października 1921 r. w Męcikale pow. chojnicki. Szkołę powszechną skończył w Męcikale. Pracował w gospodarstwie rolnym rodziców w Dąbrówce, około 1 km. na wschód od wioski Męcikale.

W marcu 1942 r. rodzina Kropiewskich podpisała niemiecką Volksliste, w wyniku czego Edmund został wcielony do Wehrmachtu. Po przeszkoleniu wnitarnym otrzymał urlop. W czasie urlopu nawiązał kontakt z Henrykiem Graborem dowódcą oddzi. partyzanckiego, która stacjonowała niedaleko wioski Męcikale. Edmund nie wrócił do Wehrmachtu, zgłaszając akces do grupy Grabora. W bunkrze w miejscu „Lielowy Pałac” - przebywali:

- Franciszek Oprawa, Józef Lesman, Jan Witek, Jan Skutekberg, Jan Drobka i Henryk Grabor. „Lielowy pałac” był położony pomiędzy torami kolejowym i drogą Nr. 295 w t. z. Babia Pole, około 2,5 km na południowy zachód od wioski Męcikale.

Od stycznia 1944 r. w bunkrze przebywali członkowie Komendy Powiatowej G.O.W.G.P.: Alojzy Niedzwiedz, Stanisław Dmytarski, Józef Mroczek i prof. Jan Crowski. Podłożem tragedii była rozegrana się w bunkrze, był brak ostrożności i dyscypliny. Alojzy Niedzwiedz ps „Kruk” miał w Męcikale narzekona, J. J. (Stefania Januszek) która często odwiedzała. Po chwili nie jest wyjaśnione, czy była to zdrada, czy też ślady na świeżym śniegu. Dnia 21 marca 1944 r. Niedzwiedz został ujęty w drodze gdy wracał od narzekonej do bunkra. Niemcy maltretując Niedzwiedza, zjedali wskazanie bunkra. Chcąc uzyskać w czasie Niedzwiedz wrócił z Niemcami do wioski i skierował ich do pustego bunkra w rejonie miejscowości Czerwiec, sądząc, że ten czas wykorzysta Łacznik Grabora „Kruk” i Łacznik Grabora o ujęciu Niedzwiedza. Łacznik w obawie o własne bezpieczeństwo nie wykonał zadania. „Kruk” przypuszcza, że partyzanci są, powiadomił po południu 21.03. poprowadził niemieckie siły do „Lielowego Pałacu”, bity i maltretowany przez Niemców.

Partyzantów zaskoczono w bunkrze. Wyzwalała się walka, kilku Niemców poległo. Partyzanci zostali zmuszeni do opuszczenia bunkra, Niemcy bowiem przez wstępną walkę wtoczyli do bunkra granaty z gazem i kawiogrym. Rozgorzała desperacka walka w lesie. Partyzanci umierali

przebieg się przez hordow okrajanie, działania takie podejmowano w
różnych kierunkach, bezskutecznie.

Pod ostrym uciskiem, dzięki znajomości języka niemieckiego, udało się
wyjść z okrajania Henrykowi Grabowskiemu i Janowi Brunce. Trzeci
dalejzym, podążającym za Grabowskim, przebieg odjechał samochód, który
zatoczył się na lesnej drodze i oświetlił miejsce walki.

Walka trwała od 21.03. godz. 16:00 do 22.03. godz. 9:00. Polegli w bitwie:

Franciszek Józef Dorawa, Edmund Kropolewski, Franciszek Lesman, Józef Mrosik,
Stanisław Frytarski, Jan Skutekberg, Jan Wirbus, prof. Jan Czerwinski.

O determinacji walczących partyzantów świadczy fakt: biegło rannym
jednym z partyzantów w czasie schładania mu opatrunku przez gestapowca,
wywarł z samadma pistolet i celnym strzałem położył Niemca trupem.

W czasie walki zginęło 13 Niemców. Alojzy Kiedroniew trafił do obozu
Stutthof, który przeżył, zmarł kilka lat po wojnie.

Walka oddziału Henryka Grabowskiego pod Męcikątem oraz Jana Miętkiego
pod Błędkiem należą do największych w powiecie chojnickim.

Gdańsk, dnia 20.02.1991.

Włodzisław

II. Materiały uzupełniające relację:

/ Kropiewski Edmund:

1. art. W. Derewiecki, Bitwa pod
Zielonym Pałacem, w Podsonie,
26.04.2009, kserokop. omyś.

k. 15, 1

Bitwa pod „Zielonym Pałacem” (1)

Krótki obraz partyzanckiego boju pod Męciką w dniu 21 marca 1944 roku

Oddział partyzancki utworzony z końca 1942 roku podporządkowany był Powiatowej Komendzie Tajnej Organizacji Wojskowej „Gryf Pomorski” w Chojnicach, zaszyfrowany pod nazwą „Cis”. Stan liczebny tej grupy dowodzonej przez Henryka Grabosza wynosił dwunastu partyzantów.

Bunkier pod kryptonimem „Zielony Pałac” usytuowany był w lesie niedaleko szosy z Męciką do Chojnic, opodal zabudowania zwanego „Ameryką”. Był zarazem schronem Powiatowej Komendy z Chojnic. Działalność tej grupy partyzanckiej była dla Niemców szczególnie uciążliwa, „ością w gardle”, gdyż oprócz działalności dywersyjnej prowadzono ożywioną akcję propagandową przeciwdziałającą propagandzie niemieckiej. W bunkrze tym redagowano, powielano i kolportowano wśród ludności polskiej odezwy i gazetkę „Gryfa Pomorskiego”. Umacniano w ten sposób prze-

konanie o nieumkniętej i bliskiej klęsce Hitlera na wszystkich frontach i powrotu Ziemi Kaszubskiej do Polski.

21 marca 1944 r. około godziny 16.00 mieszkańców wsi Męciką poruszył huk wystrzałów, które rozbrzmiewały echem zacieklej walki partyzantów „Gryfa” z niemiecką żandarmerią i formacją Waffenfürer SS. Wybuchy wstrząsnęły powietrzem, a echo leśne niesło je daleko. Łoskot eksplozji był początkiem krwawej tragedii dla dziesięcioosobowej załogi bunkra. Gruba pokrywa śnieżna, jaka pokryła poprzedniej nocy ziemię i posypanie lasu, stała się sprzymierzeńcem niemieckich napastników, gdyż nie pozwoliła partyzantom wystawić warty na zewnątrz bunkra, aby nie pozostawić jakichkolwiek śladów na śniegu. Dowódca Henryk Grabosz uchylił wąż, kiedy nagle zauważył nadchodzącego jednego ze swoich partyzantów, którego wysłał dnia poprzedniego w celu załatwienia spraw dla organizacji. Widząc go teraz powracającego z kimś w niemieckim mundurze, pomyślał, że do powrotu

o tak wczesnej porze dnia i mimo śnieżnej pokrywy zmusił go ważny powód, a po- stać w niemieckim mundurze skojarzył z dezertorem przybywającym do polskiej partyzantki. Nagle usłyszał z ust nadchodzącego partyzanta-kolegi słowa: „Das ist hier”. ZDRADA! – pomyślał.

Gdy spostrzegł, że obok idący żołnierz niemiecki podniósł do strzału broń – Grabosz błyskawicznie zamknął kłapę i po- ciągnął za sznurek dzwonka alarmowego i wycofał się za pierwsze załamanie kory- tarzka, by móc strzelać w razie próby podno- szenia kłapy od zewnątrz. Na znak sygna- łu alarmowego przybiegli Józef Dorawa pochodzący z Borowego Młyna i Edmund Kropiewski rodem z Męciką. Grabosz polecił im pilnowanie wjazdu, a sam udał się do pomieszczenia mieszkalnego, aby zapo- znać pozostałych z sytuacją i zorganizować obronę.

**Oprac. na podstawie
Zeszytów Chojnickich
Wojciech Derewiecki ps. „Żbik”**

26 kwietnia 2009

Włodzimierz, 28.04.2009

T: M-491 / 1125 Pau.

Chojnice

Kroplewski Edmund

̄ Karty informacyjne

k.

Chymin
1944.

Kropiewski Edmund. z Rosy pow. Chymin
partyzant POW „Gryf Pomorski”. Zginął
11. 11. 1943 r. w Helenie z polską niemiecką
kociołami Kłodzka pow. Chymin.

Ciechanowski, str. 115

KROPLEWSKI Edmund

Chojnicki Partyzancki
Gryf Pomorski

9

brat Mładystany Kroplewskiej

Rozstrzelany [za działalność partyzancką w marcu
1944 r.] w wieku 21 lat

Relacja Mładystany Kroplewskiej (K-619-1007)

AST 04/1991

Chyżnia
1944

3

Kropiewski Edmund, ur. 24.I. 1921 r.
w m. Merikat, pow. Chyżnia Armentowy
ze dratulu w POW. "Grupa Pomorska"
w styczniu 1944 r. rozstrzelany 22.III 1944 r.
w lesie koło m. Merikat.

Chyżnia, str. 115

Gróblewski Edmund

Chojnice
4

Bibliografie

zob: T: M: 33/642 Pom. Kulesze Wł.
- Choj.

złk. 10/104

+

KROPLEWSKI Edmund

Chojnice
Partyzantka
6247 Pomorski
5

Poległ w walce z 21 na 22 marca 1944 r. w pobliżu
Włocławy (pow. Chojnice)

Jeego nazwisko umieszczone na pomniku upamiętniającym
30 rocznicę bitwy znajdującym się w Włocławku przy drodze
Chojnice - Brusy.

Relacja Młodystawy Kropleskiej (K-619-1007)
- wycinek z prasy (os.)

AST 04/1991

2) Droplewski Edmund ^{Chojnice}
Tow. Pr. Za
6

zdj. nr 5, 11

zob: I. osoba Leon Drobiniski
t. 2 (Chojnice)

WZ, III 105

a Droplewski Edmund ^{Choj.} JON Gr. P. 7
Part. JON „Gr. P” odds. „Cis”.

zob. T. osob. Leon Drobin'ski
t. 2 s. 5 (Chojnice)

28. III 105

plewski Edmund

